

קביעות

במשינה
ובהלכה היומית

חייב אדם לראות את עצמו...

מחזור חדש בהלכה היומית

ביום א' דפסח

- הנה זה אומר אחר בתלון -

בפתח השער

גבורה יהודית

אף פעם לא מאחר...

בלב לבקש של אנחנו הנהגות, עיר ההלומים הגלגית, ארבע ספור שזעזע את אמות ספי הקהלה היהודית הרוחנית, ובה בעת האיר באור יקרות תוכנה נפלאה הקשורה לכל אחד מאתנו.

וכיצד התודעתי לספור? במשך שנים טפחתי קטרי ידידות עם אדם מסים. היינו חברים קרובים, מאלה שחולקים סודות ורגעים אישיים רבים. יום אחד, כמו צל חולף, נעלם מחיי בפתאומיות מסתורית. החלל שהותיר אחריו היה רחב בשאלות בלתי פתורות, עד שקול הלחישות על מעשה עזיבתו גנב לאזני, חושף ספור שקשה להאמין למשמע אזנים.

אותו חבר, מסתבר, היה פקיד בכיר בממלכתו העסקית של אחד מעשירי בלגיה המפורסמים. למען האמת, הוא היה הרבה מעבר לכך. אותו אדם שמש הלכה למעשה כנאמן ביתו של הגביר, איש סודו לכל דבר וללא סיג, חתימתו על צ'קים היתה שוט-ערך לחתימת המעסיק עצמו, והוא נהל עסקאות במיליונים כאלו היה בעל הבית בכבודו ובעצמו. שנים של נאמנות מוקלטת יצרו מערכת יחסים כה קרובה, עד שחרגה מגבולות יחסי עובד שגרתיים והפכה לכמעט משפחתית.

ואז, ביום בהיר אחד, התנפץ הכל לרסיסים. כשקרני השמש עדין לטפו את רחובותיה השלמים של אנטוורפן, העובד פשוט נמוג, נעלם. אף לא לבדו - עמו נעלם גם רב רכושו של המעסיק. הנוכל הותיר אחריו אדם מבגד, שבור ומרסק, שכל עולמו קרס לנגד עיניו. כל מה שנותר לאותו עשיר-לשעבר היה ביתו וסכום זעום של זמנים, שברי חלום של אימפריה כלכלית שנבנתה בעמל של עשרות שנים.

חמש שנים תמימות חלפו בשתיקה. חמש שנים שבהן איש לא ידע היכן הוא. למפרע התברר כי מצא מקלט באוסטרליה הרחוקה, הרחק מעיניה השופטות של הקהלה ההמומה. עד ליום בו, כמו רעם ביום בהיר, הוא שב. לא במקרב מתנצל, לא בשיחת טלפון מהססת - אלא בעצמו, בפתח הבית המפרד, בו בקר אינספור פעמים בעבר כאיש אמונו של בעל הבית. הוא בא לבקש סליחה, לנסות למצא מחילה אצל האדם בו בגד בצורה כה אכזרית.

ובכן, תארו לעצמכם, איזה סכוי יש שאותו מעסיק, שכל עולמו חרב בגלל בגידת איש אמונו המחלט, יגביר על מדותיו וימחל? האם יש סכוי בכלל שיפתח את לבו לסלח?

אך עלינו לתהות: במה אנחנו, כל אחד ואחת מאתנו, שונים מאותו עוזר בוגדני? הקדוש ברוך הוא העניק לנו מתנות יקרות מפז - אברים שלמים ובריאים: עינים לראות את נפלאות הבריאה, אזנים לשמוע קול תורה ותפלה, פה ולשוו להגות דברי קדשה, רגלים ללכת בדרך הישר, ומה אנו עשינו עם האמונו הזה? ממש כמו אותו עוזר נאצל, גם אנחנו לקחנו את האמונו שנתן בנו והשתמשנו בהם כנגדו. במקום להשתמש באברים אלו למטרות הנעלות שלשמן נתנו, גנבנו את המתנות היקרות הללו מייעודן האמתי.

אלא שזוהי בדיק נקדת האור המפלאה: אבינו שבשמים הוא רחום וחנון. הוא אינו מבקש את אבדנו אלא את תשובתנו. גם כשאנו סוטים מהדרך, גם כשאנו מועלים באמונו שנתן בנו - הוא ממתין לשובנו. כמו אב רחום, הוא מחפש את שובתנו גם כאשר איננו ראוים לכך. לעולם לא מאחר מדי לשוב. גם כשהפגיעה נראית בלתי הפיכה - שיערי תשובה לעולם אינם ננעלים. ענין זה של היכלת לשנות ולהשתנות, איננו רק בחטא. הוא בכל דבר הנוגע לרוחניות. אם פספסנו את רכבת הלמוד בפעם הקודמת, אף פעם לא מאחר להצטרף. גם אם לא עלינו בפתחה הראשונה, ישנן עוד לא מעט תחנות בדרך. עלינו רק לטפס ולהתישב, להצטרף ולהגשים חלום של למוד מספק, רציף ועצמתי, של למוד המשיגות וההלכות היומיות.

דלות המלים מלתאר את התחושה, מעיד כל מי שעשה זאת.

ה'טיוול' האחרון

נולדתי בפולניה, בעיר לודז' - פותחת ניצולת השואה גברת קאופמן את סיפורה המצמרר: היינו ארבעה ילדים, ונשארת לבד מכולם. זאת השורה הראשונה בסיפור החיים שלי, שהיא בעצם גם השורה האחרונה. הייתי ילדה בת תשע כאשר פרצה המלחמה לחיינו - היא ממשיכה בסיפורה, קולה שקט.

אני הקטנה בבית. מעליי היו שתי אחיות, בת עשר ובת שש עשרה, ואח גדול שברח לרוסיה ולא חזר. אמא חלתה בתחילת המלחמה ואושפזה בבית החולים, ואנחנו היינו גיעות לבקר אותה מדי יום.

ילד רעב אוכל מרק בגטו לודז'

באחד הערבים דפקו מספר נשים על הדלת שלנו, וביירו מי הגדולה בבית. אמרנו להן ש"כולנו גדולות", אז הן שאלו אותנו אם יש לנו סדינים לבנים בשביל תכריכים. הבנו מיד מה קרה ופרצנו בבכי. כך התבררנו על פטירתה של אמא. שנה לאחר מכן נפטר גם אבא ואני נותרתי יתומה עגולה, בת עשר בלבד...

היות שכבר לא היו לנו הורים, נשלחנו אני ואחותי שמעליי לבית היתומים 'מארישין', שפעל בין חומות גטו לודז'. שם היו יתומים מכל הסוגים, בין הגילאים שמונה עד ארבע עשרה, בקבוצות של בנים ובנות בנפרד. על אף שהמדריכות והמורות ניסו להקל עלינו ככל האפשר, החיים שם היו קשים מאוד. שרר רעב כבד וחשש תמידי מפני הבאות. אבל אני התנחמתי בכך שלמחות אחותי נמצאת יחד איתי.

אבל גם הנחמה הזו לא נמשכה זמן רב. ביום קייצי אחד, הודיעו לנו המדריכות שיוצאים לטיוול. ציידו אותנו בלחם ובמעיל והורידו אותנו הרחק מהגטו.

עמדו שם משאיות שהיו מכוסות בדים עבים, וחילי הגסטאפו י"מ התחילו להכניס את הילדים פנימה. הם דחסו עוד, ועוד, ועוד. המשאיות התמלאו, אבל הגרמנים לא חדלו מלהכניס עוד ילדים פנימה. ראיתי את החברות שלי נדחפות אחת לאחת, כאילו היו בובות. לא מיהרתי. משכתי את עצמי אחורה, לטוף התור. כבר הבנתי ש'טיוול' לא יהיה לנו.

כשהתמלאה המשאית עד למעלה מאפס מקום כיסו אותה בברזנט עבה ונטעו משם. נותרנו בחוץ שמונה עשר ילדים, שרידים בודדים מתוך בית-יתומים של כשמונה-מאות ילדים. רק לאחר המלחמה התברר לי שבמהלך הנסיעה, הגרמנים י"מ מילאו את המשאיות בגז, והחברות שלי, כולן ללא יוצא מן הכלל, עלו בסערה השמימה. אנחנו, שמונה-עשר במספר, היינו הניצולים היחידים...

(מבוסס על גיליון 'מרווח לצמא')

לזכר עולם יהיה צדיק
מוקדטי לע"נ יו"ר הארגון
הרב שלמה בן רבי יונה זצ"ל
שטנצל
נלב"ע כ"ט בניסן תשע"ג

קבלת עלון המבחנים
ניתן לשלוח בקשה במייל Office@kviuta.org
דרך מערכת קביעות בטלפון 0722-79-4949 שלוחה 2 < 4
כמו"כ ניתן לענות על המבחנים במערכת זו או ב: kviuta.org
וכן דרך עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ

לשיעורים
במשנה ובהלכה היומית
24 שעות
בטלפון 0722-79-4949
kviuta.org | כן

האיסור לישא וליתן עם עובדי כוכבים לפני אידיהם

עבודה זרה פרק א'

שנינו בריש מסכת עבודה זרה שאסור לשאת ולתת עם עובדי עבודה זרה שלשה ימים לפני אידיהם, ונסתפקו בגמרא (ו' א') בטעם האיסור, אם הוא משום 'הרווחה', ופירש רש"י שהגוי מרויח מהמשא ומתן, והולך ומודה לעבודה זרה שלו, והישראל עובר משום 'ושם אלהים אחרים לא תזכירו, לא ישמע על פיך' (שמות כ"ג י"ג), שמשמע ששם אלהים אחרים, לא ישמע על ידי גרמא שלך (ר"ף), או שטעם האיסור הוא משום שאם ימכור בהמה לגוי, הגוי יקריב אותה בהמה עצמה לעבודת כוכבים, והישראל יעבור משום 'לפני עור לא תתן מכשול' (ויקרא י"ט י"ד), שהרי גם גוי מצווה שלא לעבוד עבודה זרה, שהיא אחת משבע מצוות בני נח. ולדעת רוב הראשונים הישראל ודאי עובר משום 'לפני עור', והספק הוא אם עובר גם משום 'הרווחה'.

ואמרו בגמרא שנפקא מינה כשיש לגוי בהמה של עצמו, שאם אסור רק משום 'לפני עור', אינו עובר, שהרי יכול להקריב את שלו, אבל אם אסור גם משום 'הרווחה', כיון שהגוי הרויח, הוא הולך ומודה.

והנה ממה ששנינו 'לפני אידיהם של עובדי כוכבים שלשה ימים אסור לשאת ולתת עמהם', משמע שאסור בין לקנות מהם ובין למכור להם, וכן סוברים הרבה ראשונים. אמנם רבינו תם (הובא בראשונים בריש המסכת) סובר שאסור רק למכור להם, ופירש 'לשאת ולתת' על מכירה לבד, לישא מעות וליתן חפץ. ופירש ש'הרווחה' אינה מלשון שמרויח ומשתכר - דהיינו שכיון שהרויח מעות או סחורה, הולך ומודה לעבודה זרה - משום שמקח וממכר לא נחשב שהרויח, שהלוקח נותן מעות תחת החפץ שקונה והמוכר נותן חפץ תחת המעות שמקבל, וגם אינו בטוח כל כך שירויח בסחורה, אלא 'הרווחה' היא מלשון ריבוי, שהגוי שקנה בהמה יוכל להקריב ב'ריוח' ומן המובחר וישבח לעבודה זרה שלו שזימנה דבר זה לידו (עי' רא"ש), ולכן האיסור הוא דוקא למכור להם, ורק דבר שהוא בר תקרובת, אבל לקנות מהם לעולם מותר.

והוכיח רבינו תם כדבריו שלא נחשב 'הרווחה' בכל דבר שקונה או מוכר, אלא רק אם מוכר לגוי דבר שהוא בר תקרובת, ממה שאמרו בגמרא הנ"ל שנפקא מינה כשיש לגוי בהמה של עצמו להקריב, ולא אמרו נפקא מינה פשוטה בדבר שאינו בר הקרבה, שאם האיסור הוא משום לפני עור, רק דבר שהוא בר הקרבה אסור, ואם האיסור הוא משום הרווחה, כל דבר אסור, אלא בעל כרחך בין אם האיסור הוא משום לפני עור ובין אם האיסור הוא משום הרווחה, אינו אסור אלא למכור דבר שהוא בר הקרבה, ורק נסתפקו אם הטעם הוא משום 'הרווחה' [שהולך ומודה], או משום שמכשילו בהקרבה.

אמנם הרשב"א דחה ראייה זו, שהטעם שלא אמרו נפקא מינה פשוטה בדבר שהוא לאו בר הקרבה, שאדרבה מרוב פשיטותו הוא בכלל עצם הספק בגמרא, ורצו למצוא נפקא מינה שיש בה חידוש אף בדבר שהוא בר הקרבה, וזוהו אמרו נפקא מינה כשיש לגוי בהמה של עצמו. ולפי זה יוצא שבאמת יש נפקא מינה גדולה בין שני הטעמים אם אסור למכור ולקנות דבר שהוא לאו בר הקרבה.

פסק הלכה

הרע"ב נקט, על פי רש"י, שטעם האיסור לישא וליתן עם עובדי כוכבים לפני אידיהם הוא משום שהגוי הולך ומודה, והישראל עובר על 'לא ישמע על פיך', ולכן אסור לישא וליתן עם גוי אפילו אם יש לו בהמה של עצמו, [ועי' בראשונים בטעם שרש"י פסק כן]. אמנם מותר לקנות מהם דבר שמתקיים, משום שסתם מוכר עצב הוא שהפסיד את החצו (רש"י י"ב ב' ד"ה דקא).

האם אסור לישא וליתן עמהם מדאורייתא או מדרבנן

אף על פי שמקור האיסור לישא וליתן עם עובדי כוכבים שלשה ימים לפני אידיהם הוא מקרא של 'לא ישמע על פיך', מכל מקום מבואר בהרבה ראשונים (רש"י י"ב א' ד"ה הכא נמי, תוספות נ"ז ב' ד"ה לאפוקי, ריטב"א ו' א' ד"ה משום, תורי"ד י"ב א' ד"ה עיר) שהוא אסור רק מדרבנן, והטעם שאין איסור דאורייתא של 'לא ישמע על פיך', כתב התוספות ר"ד שהפסוק מירי בישראל עצמו שמודה לעבודה זרה - [ז"ל, לאו להכי הוא דאתי, אלא כפשטי, עכ"ל] - וע"ע בר"ן (ו' א' מדפי הרי"ף) בשם הרמב"ן.

אמנם החינוך (מצוה פ"ו) הביא בשם יש מפרשים שאסור מדאורייתא, וז"ל, עיקר לאו זה אינו בא אלא בעוסק עם הגוי ביום אידו ומרויחו, דאזיל ומודה, וקא עבר על לא תזכירו, עכ"ל.

ולענין הלאו של לפני עור, יש ראשונים (ריטב"א שם, תורי"ד שם) שסוברים שעובר מדאורייתא, אבל לדעת כמה ראשונים (תוס' נ"ז ב' ד"ה לאפוקי, רמב"ן י"ג א') אינו עובר על לפני עור אלא מדרבנן, שסוברים שאינו ודאי שהגוי קונוה לעבודה זרה, ואינו עובר משום לפני עור אלא בודאי מכשילו (עי' ריטב"א ט"ו א').

חייב אדם לראות את עצמו...

מחזור חדש בהלכה היומית

ביום א' דפסח

הנהגה זו אסרה בתלמוד

איך מכשירים את הפה לקראת אכילת כזית המצה?

הגה"צ רבי דוב בעריש רוזנברג זצ"ל, רבה של סטריקוב, מאריות בית ביאלא ואלכסנדר, פתח ואמר בדרשתו לשבת הגדול: "באים אלי אנשים לשאול שאלות בעניני הפסח, זה בא בשאלה איך להכשיר חבית של 'בארשט' (חמיצה), זה שואל איך להכשיר כפות ומגולות לפסח וכדו', אבל מדוע לא בא אף אחד לשאול איך מניחים את ה'כזית מצה' הטהור כפה אשר נטמא בכל השנה בכל דבר האסור, בשקר, ברכילות, בלשון הרע וכדומה". והוא אמר זאת בהתרגשות כה עצומה, עד שכל הקהל געו בכביה.

(בישישים חכמה' עמ' ק"ז)

הפסח קרב ובא, ומה איתך?!

ואם בהכנה לחג הפסח עסקינן, הרי ידועים דברי הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויניץ זיע"א, שהיה נאה דורש ונאה מקיים מה שאמרו חז"ל (פסחים א') "שואלין ודורשינן בהלכות הפסח שלושים יום קודם הפסח", שכבר שלושים יום קודם הפסח שואלין ודורשינן "בהלכות הפסח" - איך נגשים והולכים לקראת הפסח, במה מתכוונים לקראת הסדר הק', 'כזית מצה', 'אמירת ההלל' וכו'.

אף "הוא היה אומר": "משה עומד בראש חודש ומזהיר על הפסח" (פסחים א'), כבר מראש חודש היה משה רבינו ע"ה עומד ומזריח בהם את זוהר אהבת הבורא ב"ה לעבודת חג הפסח.

הוסיף על כך בנו הרה"ק בעל ה'ישועות משה' זצוק"ל תחת אחד השיחים: "כמו שמנקים את הבית מכל דבר לנכות ולטורע עצמו מכל זיהומא לפני החג, וכמו שכשמיסקים את התנור כדבעי - נאפות מצות טובות, כך היא ההכנה בעבודת הנפש.

ולאחד שאמר לו "הפסח קרב ובא", ענה רבינו: "זאת אני יודע, אבל האם אתה מתקרב אל הפסח?!"

במה הסיקו את התנור ראשון של ה'צמח צדיק' זיע"א?

וכה היה הרה"ק ה'אמרי חיים' זיע"א יגיל לספר על הידור מיוחד בתנור המצות, ועובדא הכי הוי: אצל זקנו הרה"ק בעל ה'צמח צדיק' זיע"א, היה אחד מגדולי החסידים הרה"ח ר' מענדיל מקאמאנעווש ז"ל, והוא היה יהודי 'שהיה יודע אני לתת...".

ר' מענדיל היה בעל עמיו ועשיר. חנות היתה לו, וכדרכם של סוחרים היה מוכר את סחורתו בהקפה. כמה מבין הקונים בהקפה בחנותו, לא התאפשר להם לשלם חובותיהם במועד, ומחמת בושחת היו מסתתרים מפני ר' מענדיל. אולם בימי החגים, כשכולם היו אצל הרבי ה'צמח צדיק', לא יכלו הקונים להסתתר יותר, קרא ר' מענדיל לכל אחד בנפרד, ואמר בכעס מעושה: היתכן, קונים סחורה ולא משלמים? ויותר מזה - כשאין ביכולתך לשלם את חובך, הנך הולך אל ה'מתחרה' שלי, וכי כך עושים? ומיד היה מוסיף בלשון רכה: היכנס אלי שוב וקח סחורה נוספת, אולי תצליח הפעם יותר, והקב"ה יהיה בעורך וכך תוכל לשלם גם את חובך הראשון.

ואכן בעלי החוב חזרו אל חנותו, והוא שוב העניק להם סחורה בהקפה. ואכן היו מהקונים האלה שהצליחו אח"כ במסחרם ועלה בידם לשלם את חובותיהם, ברם, היו גם כאלה ששוב כשלו, ולא די שלא השיבו את חובם הראשון, גם לא היה להם לשלם עבור קנייתם השניה, ובושחת גדלה יותר. אך אל 'המתחרה' פחדו ללכת, ולכן באו אל חנותו של ר' מענדיל בשלישית.

ושוב היה ר' מענדיל 'משכיל אל דל', והציע מעצמו לבעלי חובו שיקנו שוב בהקפה, אך התנה עמם תנאי - "עתה לא תקבלו סחורה אלא בהביאכם 'שטרות' שיהיו חתומים על ידיכם ועל ידי רעיותיכם" (כמוכן 'שטרות' אלה היו 'חספא בעלמא' ללא כל ערך כספי, ואת כל זאת עשה כדי שלא יתביישו לקחת שוב בהקפה).

לבסוף, בערב פסח טרם נסע אל רבו ה'צמח צדיק' לחוג את חג הפסח, היה מוציא ממגירתו את שטרותיהם של אלה שלדעתו לא היה ביכולתם לשלם חובותיהם, אגדם באגודה אחת ונטלם עמו.

לאחר שהסיקו את תנור המצות אצל מרן ה'צמח צדיק' היה משליך לתנור ראשון את אגרות ה'שטרות'. כשהרגיש ה'צמח צדיק' בכך, פנה אליו ואמר בלשון קדישו: "מענדיל, האסט מיר אנגעהייצט א גוטען 'תנור ראשון', איך בין דרך מקנא מיט דייעע מצותו...!" (מענדיל, הסקת לי היטב את ה'תנור ראשון', מקנא אני במצות שלך).

בלי' הסדר 'נכנס יין יצא סוד', מהו הסוד?

הרה"ק רבי יששכר דוב מבעלזא זיע"א קרא פעם ליהודי, ושאל אותו: מדוע אומרים דווקא בלי' הסדר את הפזמון "אחד מי יודע", הלאו דברים אלו צריכים לומר אותם בכל יום ויום.

הנ"ל החריש ולא ענה. אמר הרה"ק: דרך העולם שאדם עשיר אינו מגלה אף פעם את רכושו וכמה ממון שיש לו, רק כאשר שותה הרבה יין, נכנס יין יצא סוד, או הוא

אתם את המצות

והליכות, אך היו צדיקים וקדושים, חסידים ואנשי מעשה איצרים וצוות, ליל הסדר ודוממות החג הנעלה, וההכנה לימים קדושים אלו.

רץ למשנה

בוכה של משנה אחת!

בעולם התורה והחסידות מספרים ספורים רבים המלמדים על כוחה העצום של התורה הקדושה, על כל חלקיה. אבל ספור מרגש כמו שארע עם הרה"ק רבי קלונימוס קלמן אפשטיין זי"ע א"א בעל המאור ושמע' הוא בהחלט לא מעשה שקורה בכל יום.

בקרמקא העתיקה, בחדר צדדי על יד בית הכנסת הגדול, נהג הצדיק בעל המאור ושמע' שהיה אז אברך צעיר, להתפלל בדקות עצומה, תפלותיו בוקעות וקדיעים בלהבת-אש ובלהט-לב. בכונה בחר במקום זה, בכדי שיוכל להתרכז בתפלותיו הנשגבות ובעבודת הקדש שלו, ללא כל הפרעה.

באחד הימים, בעודו שקוע בתפלתו הטהורה, התרחש מארע מפלא: נשמע מן העולם העליון נצבה לפניו, מתחננת לתקן.

בענותנותו הרבה, נסה הצדיק להפנות את הנשמה לצדיקי הדור, באמרו כי הוא בלתי ראוי לתקן נשמות, אך הנשמה התעקשה, מסבירה שנשלחה אליו במיוחד, אל האברך בחדר הצדדי שלידי בית המדרש הגדול בקרמקא.

חמל בעל המאור ושמע' על הנשמה האמללה, והציע ללמד לעלמה שמונה עשר פרקי משניות, שכן ידוע שהמלה 'משנה' היא אותן אותיות כמו 'נשמה'. באמרו זאת, שלף כרך משניות מן הארון, התישב על יד השלחן וצלל אל תוך למוד המשנה.

משמים, עלתה הנשמה המיטרת למרום לברך אם הלמוד יספיק לתקונה. היא לא שבה, כאות לכך שהתקן השלם.

כאשר הגיע רבי קלונימוס קלמן בפעם הבאה להסתופף בצל רבו, ספר את דבר המעשה לחבריו הגדולים.

"הביצת מצאת לך פנאי ללמד כל כך הרבה פרקי משניות, למרות סדרי המודיק העמוסים?", תמהו החברים.

תשובתו המיידית הייתה חד משמעית: "אמרו לי אתם, היאך יכלתי לטוב כבאשר נשמעה בה אמללה התחננה לתקונה?". "נכון", אמרו החסידים הקדושים, "אך שאלתנו היא: האם לא ידעת כי במשנה אחת בלבד כבר יכלת לתקן את אותה נשמה?..."

ערכה של משנה:

ניסן		עדיית - עבודה זרה		משנה יומית: מוקין		הלכה יומית: תחילת למוד שרע אורח	
יום תאריך	פרק משנה	סימן	סעיף	יום תאריך	פרק משנה	סימן	סעיף
א 30	ד-ג	יא-א	ד-ב	א 1	ב-א	יא-א	ד-ב
ב 31	ד-ב	יא-ב	ד-ג	ב 2	ב-ב	יא-ב	ד-ג
ג 1	ד-ג	יא-ג	ד-ד	ג 3	ב-ג	יא-ג	ד-ד
ד 2	ד-ד	יא-ד	ד-ה	ד 4	ב-ד	יא-ד	ד-ה
ה 3	ד-ה	יא-ה	ד-ו	ה 5	ב-ה	יא-ה	ד-ו
ו 4	ד-ו	יא-ו	ד-ז	ו 6	ב-ו	יא-ו	ד-ז
ז 5	ד-ז	יא-ז	ד-ח	ז 7	ב-ז	יא-ז	ד-ח
ח 6	ד-ח	יא-ח	ד-ט	ח 8	ב-ח	יא-ח	ד-ט
ט 7	ד-ט	יא-ט	ד-י	ט 9	ב-ט	יא-ט	ד-י
י 8	ד-י	יא-י	ד-יא	י 10	ב-י	יא-י	ד-יא
יא 9	ד-יא	יא-יא	ד-יב	יא 11	ב-יא	יא-יא	ד-יב
יב 10	ד-יב	יא-יב	ד-יג	יב 12	ב-יב	יא-יב	ד-יג
יג 11	ד-יג	יא-יג	ד-יד	יג 13	ב-יג	יא-יג	ד-יד
יד 12	ד-יד	יא-יד	ד-טו	יד 14	ב-יד	יא-יד	ד-טו
טו 13	ד-טו	יא-טו	ד-טז	טו 15	ב-טו	יא-טו	ד-טז
טז 14	ד-טז	יא-טז	ד-יז	טז 16	ב-טז	יא-טז	ד-יז
יז 15	ד-יז	יא-יז	ד-יח	יז 17	ב-יז	יא-יז	ד-יח
יח 16	ד-יח	יא-יח	ד-יט	יח 18	ב-יח	יא-יח	ד-יט
יט 17	ד-יט	יא-יט	ד-כ	יט 19	ב-יט	יא-יט	ד-כ
כ 18	ד-כ	יא-כ	ד-כא	כ 20	ב-כ	יא-כ	ד-כא
כא 19	ד-כא	יא-כא	ד-כב	כא 21	ב-כא	יא-כא	ד-כב
כב 20	ד-כב	יא-כב	ד-כג	כב 22	ב-כב	יא-כב	ד-כג
כג 21	ד-כג	יא-כג	ד-כד	כג 23	ב-כג	יא-כג	ד-כד
כד 22	ד-כד	יא-כד	ד-כה	כד 24	ב-כד	יא-כד	ד-כה
כה 23	ד-כה	יא-כה	ד-כו	כה 25	ב-כה	יא-כה	ד-כו
כו 24	ד-כו	יא-כו	ד-כז	כו 26	ב-כו	יא-כו	ד-כז
כז 25	ד-כז	יא-כז	ד-כח	כז 27	ב-כז	יא-כז	ד-כח
כח 26	ד-כח	יא-כח	ד-כט	כח 28	ב-כח	יא-כח	ד-כט
כט 27	ד-כט	יא-כט	ד-ל	כט 29	ב-כט	יא-כט	ד-ל
ל 28	ד-ל	יא-ל		ל 30	ב-ל	יא-ל	

הא לנו דברים מאלפים, אשר נאמרו ע"י המשפיע הדגול הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בגודל מעלתה של פעולה קטנה אשר ביכלתו של כל יהודי לעורר לבבו שלו, ולהשפיע על עצמו רוב ברכה וקדושה:

הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע היה מספר:

מעשה שהיה בימי קדם ביהודי 'עם הארץ' מדאורייתא ומדרבנן, הלה זכה (מן הנראה רק 'בזכות אבות') בחתן תלמיד חכם מופלג, עובד ה' בכל רמ"ח וספ"ה.

בהגיע ליל הסדר, וכבר הראה השוען על 2:30 לפנות בוקר הגיעו ל'חד גדיא', והנה השווער (החתן) רואה את חתנו בוער כאש הלפידים בעת זמרו את ה'חד גדיא'. משום מה החליט השווער שהוא חייב לדעת מהו ה'חד גדיא', ועל מה יבער החתן בהאי שעתא.

שאל השווער את החתן, מה ענין ה'חד גדיא' ומה היא התבערה. פתח החתן והסביר לו, מעשה כאב שקנה גדי תמורת שני זוזים, ובא החתול ואכל את הגדי, וכו', וכו', אך השווער ב'רוחב ביתו' המצומצמת לא הבין, והחתן הסביר לו שוב, שקנו גדי עיזים בשני זוזים וכו', וכך היה לערך כעשרים דקות, החתן מסביר והשווער שואל שוב ושוב מאחר שבמסכתו לא הבין מה כל הענין.

עד שהחתן החליט לשים קץ לכל המצב, ונענה ואמר: חותני יקירי, כל ענין זמר זה והנאמר בו הוא 'על פי סוד', כלומר בתורת הרו יש בו עיניים נשגבים. נענה השווער ואמר: אה, אה, מהרגע הראשון הבנתי שהכל ע"פ סוד. עתה הגיע תורו של החתן לתמוה, כי לא ידע אולי אכן השווער הוא 'צדיק נסתר' אשר יש לו שגי ושיח בתורת הנסתר, וכבר לא ידע מה לחשוב, אלא שאזר אומץ ושאל את השווער, מה הבין השווער כאן שהוא ע"פ סוד.

ענה השווער: הנה לי אי אפשר 'למכור' סיפורים, הרי אני כבן שבעים שנה, בקי ומכיר היטב בשוק הבהמות, הגידה לי היכן ניתן לקנות גדי בשני זוזים, והרי שוויו לכל הפחות מאה זוזים... ולא עוד, וכי מי קונה גדי בשעה 2:30 באישון ליל... הרי את הגדי קונים בשעה 10:00 בבוקר...

שאל החתן, ומה נתיישב לשווער כשהבין ואמר שהוא ע"פ סוד... ענה השווער, כי הכוונה שקנה את הגדי ב'שוק השחור' (שאניס מדווחים לרשויות על עסקיהם), שם אכן אפשר למצוא מציאות נפלאות ואפילו לקנות גדי בכך שני זוזים, וגם נתיישב קושיא השנית, כי אכן, עסקים שחורים כאלו נעשים בשעה 2:30 באישון לילה באין רואה...

אחי ורעי אהובי וידיד, דבר המעשה הלו הוא מוסר השכל נפלא לדידן, הנה אנו מהלכים שבורי לב ומיואשים, מרגישים מרוחקים מהקב"ה ומעבודתו, כי מה בכוחנו לעשות, וכי בתורה ותפילה אנו עוסקים כדורות הקודמים... הרי אין בכוחנו אלא עשות פעולות (הנראות לנו כ)קטנות, מעט התגברות, קצת יגיעה... מעט תורה ומקצת תפילה, אמנם זוהי טעותנו שאין אנו מעריכים ומחשיבים כל פעולה קטנה ובפרט בדרו הזה...

וכבר אמרו צדיקים (יש שאמרו בשם הרה"ק רבי שלמה אייגער זי"ע), על הנאמר באותו זמר 'חד גדיא' דובין אבא בתרי זוזי, ש'אבא' הכוונה לאבינו שבשמים, הקב"ה 'קונה' אותנו ונהנה ממעשינו אפילו 'בתרי זוזי', עם מה שאדם זו קצת, מזוי עיניו מלהביט במקום שאינו טוב, מזוי את מחשבות לבו מחשוב לא טוב וכו', מזוי עצמו מעט לעסוק בתורה וכו', כי אכן הקב"ה מחשיב וקונה גם כל פעולה קטנה שאנו עושים.

ואותו 'עם הארץ' - אנשים כערכנו - יתמה וישתומם, וכי במחיר זול כל כך אפשר כביכול לרצות את הבורא שיקחנו לקניינו, מה גם שאנו בדרו 'חשוך' ואפל... הסתרה שבתוך הסתרה... אמנם, ה'סוד' הוא, שדייקא משום שאנו מתעסקים כביכול ב'שוק השחור', כלומר, בעת חשכות כשאין אפילו מעט אורה, עמוק עמוק בחשכת ליל, עם חשכות היצר הרע, שם מאין רואים אנו מתגברים, ומשברים עצמנו אליו יתברך שמו, שם אכן חשובה כל התגברות וכל טיפת עבודה עד שהקב"ה קונה אותנו, וכמו שאמרו חז"ל (אבות ו) 'חמישה קניינים קנה לו הקב"ה בעולמו וכו', ישראל קנין אחד'.

מתחיל לספר ולפרט כל מה שיש לו. כך בני ישראל, מתי שותה יהודי יין, בכל השנה אינו שותה כלל ואף בשבתות וי"ט סגי ברוב כוס, ואפי' בפורים אפשר לקיים מצות "עד ולא ידע" ע"י שינה, רק בליל הסדר חייבים לשתות ארבע כוסות, ומכיון שאז שותים יותר מהרגיל, אנו מתחילים לספר את כל הרכוש והאוצרות שיש לנו ואלו הם: "אחד אלוקינו, שני לוחות הברית וכו'".

אבינו שבשמים לא ירצה שנברך ברכה לבטלה...

בסדר ההגדה, כשהגיעו ל'מגיד' שאל ה'חקל יצחק' זי"ע א' להמסובים: מה פירושו של 'מגיד', וכשענו המסובים 'מ'אגט די הגדה פון הא לחמא עניא בין גאל ישראל' (אומרים את ההגדה מ'הא לחמא עניא' עד 'גאל ישראל') חזר על דיבורים אלו ואמר: "מיר וועלן אזא לאנג זאגן בין ס'ועט מוזן זיין גאל ישראל!" (נאמר) ונתוור על זה עד שיוכרז להיות גאל ישראל!).

לפני התחלת אמירת ההגדה היה ה'חקל יצחק' רגיל לומר בשם סגנונו של ישראל הרה"ק מ'בארדישטוב זי"ע א', הטעם שאנו מברכים גאל ישראל בשם ומלכות בליל התקדש חג, ע"פ משל לתניוק שראה תפוח נחמד למראה בידי אביו והתאהו אליו, אבל אביו לא רצה לתת לו, מה עשה הבן, קפץ ובירך בשם ומלכות ברכת בורא פרי העץ, וע"ז הכריח את אביו לתת לו את התפוח כדי שלא תישאר ברכתו בגבל לבטלה. אף אנו - סיים הרה"ק מ'בארדישטוב - כשהגיענו ליל התקדש חג הפסח, המרמו על פה-סח בבחינת "שאל מה דאת בעי ואנא יהב", הנונו מברכים בשם ומלכות ברכת גאל ישראל, ואנו בטוחים שאבינו שבשמים לא ירצה שנברך ברכה לבטלה ויחיש לגאולנו בגאולה שלימה אכ"י"ר.

(הגדה של פסח - ספינקא)

שבוע לימוד מוקדש:

<p>לע"נ הר' יהושע בן גרזון ז"ל נלב"ע ה' ניסן</p>	<p>לע"נ מרת נוימה בת חביבה ועזרא ע"ה נלב"ע ד' ניסן תשס"ב</p>
<p>לע"נ הר"ר אפרים מנחם בן אהרן ז"ל נלב"ע י"ב ניסן</p>	<p>לע"נ ראה י'לולה' בת פתחיה ע"ה נלב"ע י' ניסן תשס"ו</p>
<p>לע"נ ה' יהודה בן אלימלך ז"ל נלב"ע כ"ד ניסן ולע"נ מרת צפורה קרסי בת חיים ברוך יהושע צבי ע"ה נלב"ע י"ט בניסן</p>	<p>לע"נ אברהם בן יוסף ז"ל נלב"ע י"ד ניסן תשנ"ה ולע"נ מרת נעמי יהודית בת סלימאן ע"ה נלב"ע י"ז ניסן תשפ"ד</p>
<p>לע"נ הר"ד נפתלי בן הר"ר מרדכי צבי זצ"ל בנידנינגר נלב"ע כ"ח ניסן תשע"ז</p>	<p>לע"נ מרת מלכה בת ר' דוד הי"ד נלב"ע כ"ד ניסן</p>
<p>הלימוד החודש מוקדש לע"נ אליהו בן רוזה ועקב ז"ל נלב"ע כ"ט ניסן תשנ"ט נא לכבד לפני הלימוד</p>	<p>לע"נ ה' יונה מיכאל בן מאיר ז"ל נלב"ע כ"ט ניסן תשע"ז</p>
<p>לע"נ לפני הלימוד</p>	<p>לע"נ חיים בן אסתר ז"ל נלב"ע ט' ניסן</p>

הזוכים בהגרלות:

מבחינים במשנה היומית 149-153 ו- 449-453 ומבחינים בהלכה 54-53

ה' יעקב לינר, ירושלים
ה' מנחם מענדל שפרינגר, רמת גן
ה' יונתן לבקוביץ, מימד
ה' יעקב סלרי, בני ברק
ה' ישראל באש, ירושלים

ה' אברהם ישעיהו זיאת, בני ברק
ה' איציק ויינגרטן, בני ברק
ה' נועם דוד דרורי, ירושלים
ה' מאיר בר-ששת, בני ברק
ה' צבי אריה רוט, אשדוד
ה' צבי גנץ, בני ברק

בית שמאי ובית הלל

במסכת עדיות מובאות מחלוקות רבות בין בית שמאי ובית הלל. כידוע, בדרך כלל בית שמאי הם המחמירים ובית הלל המקילים. אלא שבפרק רביעי וחמישי מונה המשנה עשרות מחלוקות שהן מקולי בית שמאי וחומרי בית הלל. ההלכה במחלוקות בית שמאי ובית הלל היא כבית הלל.

וכן איתא בגמרא (עירובין דף יג ע"ב): "אמר רבי אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן והלכה כבית הלל".

ושאלת הגמרא: "וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותנו?" ועונה: "מפני שגזיחו ועלובין היו, ושגזיחו דבריהן ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן".

והנה בית שמאי היו מחודדים יותר מבית הלל, כדאיתא ביבמות (דף יד.), ואעפ"כ נפסקה הלכה כבית הלל. עד כדי כך שהגמרא אומרת "בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה". ובמשנה בברכות כשאמר רבי טרפון "אני הייתי בא בדרך והייתי לקרות [קריאת שמע בדרך שכיבה] כדברי בית שמאי וסכנתי בעצמי מפני הליסטים - אמרו לו: כדי היית לחוב בעצמך [ראוי היית ליהרג, ואם היית מת היית מתחייב בנפשך. רע"ב] שעברת על דברי בית הלל.

והסיבה שנפסקה הלכה כבית הלל היא הסיבות הנ"ל, שבעצם אינן נוגעות לעצם ההלכות, אלא למידותיהם התרומיות.

אמנם ידוע בשם האריז"ל, שלעתיד לבוא תהיה הלכה כבית שמאי. כי כאמור דברי שניהם דברי אלקים חיים, רק בעוה"ז נפסקה הלכה כבית הלל, ולעתיד לבוא כבית שמאי.

המשנה בעדיות (פרק ד' משנה ח) [וכמותה גם ביבמות], מביאה את מחלוקת בית שמאי ובית הלל לגבי צרת ערוה: בית שמאי מתיירין את הצרות לאחים [צרת ערוה מתיירין אותה להתייבם לאחים], ובית הלל פוסלין. וממשיכה המשנה: ואף על פי שאלו פוסלין ואלו מכשירין לא נמנעו בית שמאי מלישא

נשים מבית הלל, ולא בית הלל מלישא נשים מבית שמאי. מסביר רבינו עובדיה מברטנורא: ואע"פ שבני הצרות שנתבמו כדברי בית שמאי ממזרים הם לדברי בית הלל, שהרי באיסור אשת אח הם עליהם, ואשת אח בכרת ובני חיבי כריתות ממזרים הם, אעפ"כ לא נמנעו בית הלל מלישא נשים מבית שמאי, לפי שהיו מודיעים להם הבאות מן הצרות ופורשים מהם.

וגם בית שמאי, אע"פ שלכאורה היו קפדנים יותר, לא נמנעו מלשאת נשים מבית הלל, אע"פ שלדידם צרת ערוה צריכה חליצה (אם אינה מתייבמת) ואסורה להנשא לאחרים עד שתחלוץ, ואצל בית הלל היו מתירים צרת ערוה בלא חליצה.

כל זה קורה כשהמחלוקת כולה היא רק לשם שמים, וכדאיתא באבות (פרק ה, משנה י) "איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי".

ארבע אידן א תזר טוב

אכל טוב לכלל אסייאי האחמור ה-16
בלימוד ההלכה היומית

הצטרף ללגיזנו של מלך

בוא והצטרף לרבנות אלפי ישראל ותהיה גם אתה "הלכה איד"!

ביום א' דפסח

מתחילים רבבות לומדי ההלכה היומית שלומי אמוני ישראל בלימוד

מהזור הדיש בהלכה היומית

היסטוריה של פעם בארבע וחצי שנים

אין לז להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה